

แนวปฏิบัติที่ดีด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง: แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา

คณะผู้จัดทำ:

1. พระครูศรีปริยัติวิธาน, ดร.
2. ผศ.ดร.ภาชิต สุขวรรณดี
3. พระบุญเสริม ปภสสโร
4. ดร.วิญญู กิณะเสน
5. นายสุตใจ ภูงลี

หน่วยงาน/ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

1. ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่วัดสิรินธรเทพรัตนาราม เลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73160 หมายเลขโทรศัพท์ 0-2429-1663 โทรสาร 0-2429-1242 Website: <https://src.mbu.ac.th/> เป็นหน่วยงานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา มีพันธกิจ 4 ประการ คือ

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะด้านการดำเนินชีวิต และวิชาชีพ ตามเกณฑ์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R 7C PBL)
2. บริการวิชาการเชิงรุกร่วมกับเครือข่ายทางสังคมและชุมชนใกล้เคียงอย่างเป็นรูปธรรม
3. อนุรักษ์ ฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการสร้างงานวิจัยที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมได้

2. ที่มาและความสำคัญ

การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นอีกหนึ่งภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา โดยกลยุทธ์ที่ 4 ตามแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2556- 2565) ว่าด้วยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปกป้องศิลปะและวัฒนธรรมของไทยให้ยั่งยืนและเผยแพร่สู่นานาชาติ และยุทธศาสตร์หน่วยงานของวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม และจากผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายในระดับวิทยาเขต ปีการศึกษา 2562 ของวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดี โดยมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา ให้จัดการความรู้ให้ครอบคลุมพันธกิจ ด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

อนึ่ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ไม่สามารถดำเนินโครงการได้ด้วยระบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการด้วยระบบออนไลน์ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

คณะกรรมการจัดการความรู้ประจำวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2563 จึงเห็นสมควรให้มีการจัดการความรู้ เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้คณาจารย์มีความพร้อมและทักษะในการดำเนินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาหลังสิ้นสุดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาให้แก่คณาจารย์
2. เพื่อให้คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องขนานแนวปฏิบัติที่ดีไปใช้ในการดำเนินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา

4. แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

ขั้นการวางแผน (Plan) วิธีการจัดการความรู้ด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เกิดจากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาพิจารณาถอดบทเรียน และจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย จัดทำเป็นแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเลือกประเด็นหลักในการพัฒนา คือ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมให้มีคุณภาพ จากนั้นคณะกรรมการจัดการความรู้วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จึงมอบหมายให้ (1) พระครูศรีปริยัติวิธาน, ดร. (2) ผศ.ดร.ภาชิต สุขวรรณดี (3) พระบุญเสริม ปภสสโร (4) ดร.วิญญู กิณะเสน และ (5) นายสุดใจ ภูงสิ ทำหน้าที่ Facilitators การจัดการความรู้เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดี ด้านการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา ผ่านการประชุม พูดคุย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการ และการออกแบบ เพื่อเตรียมความพร้อม และพัฒนาทักษะในการดำเนินโครงการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม สำหรับคณาจารย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นดำเนินการ (Do)

ระยะที่ 1 การแสวงหาความรู้ ในการแสวงหาความรู้ มีการประชุม พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา แล้วนำมาร่วมกันพิจารณา มีการถอดบทเรียน และสรุปเป็นองค์ความรู้

ระยะที่ 2 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ในเรื่องแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย (1) การสำรวจความต้องการในการปฏิบัติธรรมของประชาชนที่มาทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (2) การประชาสัมพันธ์แผนการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (3) การจัดทำปฏิทินและแผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรม (4) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน (5) การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปฏิบัติธรรม (6) การประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้ปฏิบัติธรรมผ่านผู้นำชุมชน หัวหน้าหน่วยงานราชการ ห้างร้าน และบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น (7) การแจ้งกำหนดการ และแนวทางการปฏิบัติธรรมให้ผู้ปฏิบัติทราบ

(8) การกำหนดแนวปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติตน และพิธีกรรมในการปฏิบัติธรรม (9) แนวทางการจัดนิทรรศการวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและหลักธรรมที่สำคัญเพื่อให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้เข้าร่วมปฏิบัติธรรม (10) การประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนปฏิบัติธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (11) แนวทางการจัดกิจกรรมการปฏิบัติธรรม (12) การประเมินความรู้ความเข้าใจหลังปฏิบัติธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ระยะที่ 3 ขั้นติดตามประเมินผล และนำผลไปพัฒนา (Check-Act) ในขั้นนี้เป็นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันในองค์กร โดยการเปิดเวทีรับทราบเทคนิค ในการปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นรวมทั้งรับทราบเทคนิคใหม่ ๆ ในด้านอื่น ๆ ระหว่างคณาจารย์ ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ จปร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในกิจกรรม “การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา” ในวันศุกร์ที่ 14 พฤษภาคม 2564 หลังจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร ได้นำผลการอบรมมาใช้ในการปรับปรุง จัดทำเป็นแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา ด้วยโปรแกรม Canva และ Xmind2020 และนำไปเผยแพร่สู่ภายนอก บนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นแนวทางในทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อไป

PDCA			
	ขั้นวางแผน ทบทวนการจัดทำแผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan) โดยกำหนดเป้าหมายให้เป็นไปตาม ประเด็นยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	ขั้นดำเนินกิจกรรม (Do)	ขั้นติดตามประเมินผลและนำผลไปพัฒนา (Check-Act)
การฝังความรู้/การคัดเลือก และการรวบรวมความรู้/ การจัดเก็บความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้	ระยะที่ 1 แสวงหาความรู้โดยการประชุมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันในองค์กรโดยการเปิดเวทีรับทราบเทคนิคในการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาของแต่ละท่าน	
	ระยะที่ 2 การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ โดยการถอดบทเรียนจากการประชุม		
	ระยะที่ 3 ประมวลผล กลั่นกรองความรู้ด้วยการพัฒนาเป็นแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา	การประเมินผลและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีและแนวทางส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาบนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	
	ระยะที่ 4 การเข้าถึงความรู้ โดยการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีและแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาด้วยโปรแกรมออนไลน์บนเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย	Review	

5. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน (Internal Factor) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยได้รับการสนับสนุนจากคณะผู้บริหารเป็นอย่างดี ในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา

ปัจจัยภายนอก (External Factor) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย มีโอกาสร่วมงานการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีระหว่างอาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ และอาจารย์จากสถาบันภายนอกอื่น ๆ

6. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

1. คณาจารย์บางท่านยังอ่อนทักษะการใช้โปรแกรมการเรียนการสอนออนไลน์รูปแบบใหม่ ๆ ควรจัดอบรมพัฒนาทักษะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนการสอนออนไลน์ด้วยโปรแกรมรูปแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง
2. สถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถจัดโครงการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาตามระบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องจัดทำแนวทางการส่งเสริมโครงการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนาออนไลน์เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ และแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

7. ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

1. คณาจารย์มีความพร้อมและทักษะในการดำเนินโครงการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา
2. เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในวันสำคัญของพระพุทธศาสนา